

Thương tiếc Bà Vigouroux

Nhận được tin Bà Vigouroux đã vĩnh viễn ra đi về thế giới bên kia, tôi không khỏi bàng hoàng và xúc động, xen lẫn cùng với thương tiếc. Thoạt đầu tôi có ý nghĩ nên viết bài này bằng tiếng Pháp cho nó hợp tình và hợp lý vì gia đình của Bà (các người con) có thể không đọc được tiếng Việt. Nhưng hồi ôi, vốn liếng tiếng Pháp vốn ít ỏi và hạn chế mà tôi đã hấp thụ được từ trước và sau khi tôi vào học dưới mái trường Collège Français de Tourane (trong 5 năm trời), với những cơn gió thoáng của thời gian biền biệt suốt hơn 50 năm qua cũng đã tan biến dần. Để chỉ còn lại gượng gạo một ít trình độ tối thiểu, vừa đủ để tôi còn biết thưởng thức những lời ca hoặc cái hay, đẹp của một áng văn thơ tiếng Pháp... Còn chuyện viết tiếng Pháp một cách suôn sẻ để khỏi bị chê cười, thì đầu đó tôi có thể “nghe” được tiếng phản đối của những tế bào não đã bị lão hóa. Tôi xin phép quý anh chị em đồng môn cho tôi được viết lại những cảm nghĩ này bằng ngôn ngữ thân thương của chúng ta, tiếng Việt. Những đồng môn không đọc và hiểu được tiếng Việt, cho tôi xin lỗi một cách trân trọng. Trong phần còn lại của bài này tôi xin thay chữ “Bà” bằng chữ “Cô” cho thân mật.

Trong thời gian học ở Collège, tôi đã có may mắn học hỏi và trau chuốt thêm tiếng Pháp với cô Descroix (vợ của thầy hiệu trưởng Descroix), cô Coste (vợ của thầy Coste dạy Anh Văn; cô Coste cũng kiêm luôn trách nhiệm giáo sư Anh Văn lớp 3è của tôi), cô Vigouroux (dạy tôi 2 niên khóa) và thầy Duplessy (hiệu trưởng, sau thầy Descroix). Năm tôi học Terminale, cô Vigouroux dạy chúng tôi môn triết học.

“Thưa cô Vigouroux,

Trải qua 5 năm học ở Collège, con đã có nhiều giáo sư dạy dỗ cho nên người. Con biết ơn tất cả các thầy cô trong suốt thời gian 12 năm mài đũng quần trên ghế các nhà trường tiểu học và trung học, đã bỏ công sức uốn nắn các tâm hồn non trẻ trở thành những người có lợi ích cho xã hội. Với bài viết này con xin được vinh danh tất cả quý thầy cô đó. Cô là một trong nhiều giáo sư mà con quý mến nhất.

Con còn nhớ mãi hình ảnh một cô giáo gầy, nhỏ đầy năng lực, với mái tóc bính cao trên đầu, đôi mắt mang kính cận đầy hiền lành. Ánh mắt cô dịu dàng, nhí nhảnh và vui tươi. Cô nghiêm nghị khi cần, nhưng con chưa thấy cô rầy la học trò một cách nặng nề. Cô là một người uyên bác, học sâu và hiểu rộng. Con còn nhớ hai bài giảng của cô khi dạy triết học lớp Terminale.

Bài thứ nhất nói về tự do chọn lựa. Cô nói rằng khi chúng ta chọn một trong hai cuốn sách giống hệt nhau đặt trên bàn, sự chọn lựa đó thoát nghĩ thì tưởng là hoàn toàn tự do. Nhưng xét lại cho kỹ thì quyết định chọn một trong hai cuốn sách tùy thuộc vào nhiều yếu tố khác như định kiến, thuận tay phải tay trái, màu sắc, hình dáng, v.v...

Bài thứ hai nói về các cách trị bệnh của các pháp sư (shaman) ở những bộ lạc chưa được tiếp xúc với những tiến bộ y khoa hiện đại. Một người bỗng dưng bị một bên miệng sưng tấy lên không ăn uống gì được đến cầu khẩn pháp sư cứu vớt. Vị pháp sư khám sơ qua, rồi tuyên bố bệnh nhân bị “tà nhập” hoặc bị “gió độc” khi vào rừng săn bắn. Tối hôm đó bên lửa trại, bệnh nhân được cho ngửi khói lá thuốc do chính pháp sư hái trong rừng và uống rượu làm từ rễ cây. Trong tiếng cầu nguyện, la hét và cổ động của đám đông, pháp sư buộc một sợi dây vào cổ của bệnh nhân, bắt người này di chuyển trên hai tay và hai đầu gối, rồi dẫn đến một gốc cây bảo bệnh nhân cắn mạnh vào đó... Sau khi tỉnh rượu và hết ảnh hưởng của của khói thuốc mê, bệnh nhân ăn uống lại được. Sự thật đằng sau câu chuyện này là bệnh nhân bị sưng nướu răng làm mũ (abcès), và cách chữa trị là phá vỡ túi mũ cho mau lành bệnh...

Hai bài giảng này, cho đến bây giờ con vẫn còn thấy giá trị thực tiễn của chúng.”

Kỷ niệm về Cô Vigouroux thì dĩ nhiên rất nhiều, nhưng trong phạm vi bài này tôi chỉ xin kể vắn tắt như trên.

Tôi xin gửi lời thành kính chia buồn của tôi đến các thành viên của gia đình Bà Vigouroux (affectueusement, “Mme Vi”) trong nỗi mất mát lớn lao này, và nguyện cầu linh hồn bà sớm về Cõi Vĩnh Hằng.

Kim Võ (CFT/BP 64)